

Анотація**Татьяна Руденка****Арт-педагогические средства формирования профессиональной компетентности будущих специалистов**

На основе анализа динамической модели обучения по К. Фопеля в статье представлены цели и содержание арт-педагогических средств профессиональной подготовки; обосновано влияние арт-педагогики на мотивационный, рефлексивный и личностный компоненты профессиональной компетентности будущих специалистов; определены и охарактеризованы этапы применения арт-педагогических средств в процессе профессиональной подготовки; раскрыто содержание художественной, театральной, литературной, двигательной, коллективного творчества студентов колледжа.

Ключевые слова: арт-педагогика, арт-педагогические средства, профессиональная подготовка, профессиональная компетентность

Summary**Tetiana Rudenka****Art-Pedagogical Means of Forming Professional Competence of the Future Specialists**

On the basis of the analysis of dynamic model of teaching by K. Fopel the goals and the content of art-pedagogical means of professional preparation have been offered in the article; the influence of art-pedagogics over the motivational, reflexive and personal components of professional competence of the future specialists has been grounded; the stages of application of art-pedagogical means in the process of professional preparation have been determined and characterized; the content of artistic, theatrical, literary, efferent, collective creative work of students of a college has been revealed.

Key words: art-pedagogics, art-pedagogical means, professional preparation, professional competence.

Дата надходження статті: «1» липня 2014 р.

УДК 378.091.12.011.3-051:78

РЕГІНА САВЧЕНКО,кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Київ)

**Методика контролю та оцінювання кооперованого навчання
майбутніх вихователів та музичних керівників ДНЗ
у формуванні їх музично-педагогічної компетентності**

У статті висвітлено методику контролю і оцінювання кооперованого навчання у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів. Встановлено рівні оцінювання знань, умінь, навичок майбутніх вихователів та музичних керівників у кооперованому навчанні – високий, середній, низький, за параметрами, які включали також оцінку професійно значущих якостей майбутніх фахівців. З'ясовано, що в процесі оцінки групових навчальних результатів слід дотримуватися балансу індивідуальних та командних інтересів і досягнень, що має відобразитися у відсотковому співвідношенні групової та індивідуальної оцінки. Зосереджено увагу на труднощах комунікативного характеру, що виникають в процесі кооперованого навчання, та прийомах їх подолання шляхом оволодіння навичками чотирьох рівнів.

Ключові слова: контроль і оцінювання, коопероване навчання, групова та індивідуальна оцінка, музично-педагогічна компетентність, вихователь та музичний керівник.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У посадові обов'язки вихователя дошкільного навчального закладу входить керівництво музичним вихованням дошкільників спільно з музичним керівником, що припускає необхідність їх педагогічної співпраці не тільки в практичній, а й в навчальній діяльності у педагогічному вищому навчальному закладі. Цьому сприятиме і вивчення однієї дисципліни «Теорія і методика музичного виховання дітей», що викладається і для вихователів, і для музичних керівників, а також проходження спільної педагогічної практики у дошкільному навчальному закладі. Доцільність кооперованого музичного навчання майбутніх фахівців обумовлена необхідністю моделювання практичних ситуацій музично-педагогічної діяльності, які забезпечують розвиток професійно значущих якостей та можливостей трансформації особистісних та навчальних досягнень студентів у сферу майбутньої професійної діяльності. В цьому ракурсі важливим питанням залишається розробка методики контролю та оцінювання кооперованої діяльності майбутніх фахівців в малих групах у їх музично-педагогічній підготовці.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблеми контролю і оцінювання у малих групах кооперованого навчання інтенсивно досліджується на різних рівнях системи освіти як зарубіжними

(Е. Аронсон, Д. Джонсон, Р. Джонсон, С. Каган, Е. Коен, Н. Медден, Р. Славін, Е. Холубек, Ш. Паран, Й. Паран та ін.), так і українськими вченими (Л. Пироженко, О. Пометун, О. Пришляк, Г. Сиротенко, В. Стрельников, Л. Тишакіова та ін.). Втім вчені поки що не прийшли до загальноприйнятого підходу вирішення цієї проблеми, зокрема, питання контролю та оцінювання кооперованого навчання у музично-педагогічній підготовці майбутніх вихователів та музичних керівників не розглядалося у науковій літературі.

Формулювання цілей статті... Мета статті: висвітлити методику контролю та оцінювання кооперованого навчання студентів-майбутніх вихователів та музичних керівників в процесі формування їх музично-педагогічної компетентності у дисципліні «Теорія та методика музичного виховання дітей».

Виклад основного матеріалу... Коопероване навчання реалізується в дисципліні «Теорія і методика музичного виховання дітей» у спільній роботі студентів різних спеціальностей – вихователів та музичних керівників над завданнями проблемного характеру, де рішення досягається через поєднання зусиль. Об'єднання знань, навичок та вмінь студентів, їх здібностей та можливостей створює умови для взаємонавчання, в результаті чого потенціали всіх «присвоюються» кожним, а загальний прогрес у навчанні значно прискорюється. Як демократична технологія, таке навчання відкриває для студентів також можливість співпраці зі своїми ровесниками, що реалізовує прагнення кожної людини до спілкування. Формування музично-педагогічної компетентності спрямовано на формування музично-фахових умінь в інтегративній єдності з психологічним розвитком, орієнтовано на інтеграцію знань, детермінацію протиріч і пошуку способів їх розв'язання. Метою такого навчання має бути розкриття та розвиток потенційних можливостей та професійно значущих якостей майбутніх педагогів, залучення їх до виконання навчальних завдань на засадах інтеграції та взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу. Водночас виникають питання: як оцінити роботу студентів під час кооперованого навчання, як підтвердити, що вони набули необхідні знання, уміння, навички, сформували у себе професійно значущі якості. Ці питання спонукають до переосмислення критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів: наприклад, в інтерактивному навчанні важливими є такі вміння, як здатність відстоювати свою думку, аргументувати свою позицію під час дискусії. Відтак, оцінювання має будуватися саме на цих важливих вміннях.

Нові стратегії оцінювання мають показати рівень оволодіння навичками мислення і комунікації вирішення складних проблем, а методика оцінювання знань, умінь, навичок – відповідати меті та методиці викладання курсу «Теорія і методики музичного виховання дітей». Якщо для перевірки знань використовують традиційні засоби, то перевірка умінь і навичок вимагає більшого часу, а виховний ефект на занятті визначити зовсім неможливо, він може виявитися, наприклад, під час практики студентів.

Контроль і оцінювання кооперованого навчання студентів у нашому дослідженні відбувалися завжди: під час вивчення нового матеріалу і під час виконання інтерактивних вправ. Для цього використовувалася наступна група методів: дискусія, мозковий штурм, кейс-метод, синектика, ділова гра, тренінг. При провадженні цих методів у навчально-виховний процес ми спиралися на тезу про необхідність заздалегідь повідомляти студентам очікувані результати, показники та критерії оцінювання, а також мету, методи і шкалу оцінювання результатів їх навчальних досягнень. Це допоможе студентам свідомо і старанно виконувати роботу, наперед знаючи, що від них вимагає і очікує викладач. Вважаємо також необхідним оцінювати комунікативні уміння і навички студентів, а саме: яким чином студент бере участь у навчальній діяльності, його активність, спосіб спілкування з товаришами, готовність до співпраці і прийняття відповідальності, дотримання правил обміну думками тощо. Отже, оцінювання знань, умінь, навичок майбутніх фахівців відбувалося за наступними параметрами.

Високий рівень – 3 бали:

- 1) правильне використання теоретичних знань, одержаних з інших дисциплін;
- 2) вільне володіння понятійним апаратом у контексті конкретної теми;
- 3) правильне і чітке використання всіх спеціальних термінів та понять;
- 4) правильне, коректне та обумовлене пояснення усіх висунутих для розгляду ситуацій та вирішення практичних завдань;
- 5) активна участь у дискусіях та обговореннях відповідей інших студентів, при необхідності доповнення відповідей інших;
- 6) прояви самостійності у рішенні поставлених задач, відповідях на питання, ініціативна участь в обговоренні проблем.

Середній рівень – 2 бали:

1) прояв під час обговорення питань та проблем, які розглядаються, основних теоретичних положень; правильне, але нечасте використання теоретичних знань, одержаних з інших дисциплін при розгляданні проблем у рамках дисципліни;

2) володіння основами понятійного апарату в контексті конкретної тематики, використання спеціальних термінів та понять із незначними помилками;

3) періодична участь у дискусіях та обговореннях поставлених питань;

4) правильне пояснення запропонованих для розгляду ситуацій та вирішення практичних завдань (не менш 50% від загальної кількості);

5) періодична участь у дискусіях та обговореннях відповідей інших, при необхідності їх доповнення;

6) прояв відносної самостійності під час рішення висунутих завдань, при відповідях на поставлені питання.

Низький рівень – 1 бал:

1) невпевнене використання під час обговорення питань та проблем, які розглядаються, знань окремих теоретичних положень, утруднення у використанні теоретичних пізнань, одержаних з інших дисциплін при розгляданні проблем у межах даного предмета;

2) задовільне володіння основами понятійного апарату у рамках конкретної тематики, використання спеціальних термінів та понять із значною кількістю помилок;

3) рідка та неактивна участь в обговоренні поставлених питань, часте використання немотивованих та правильних відповідей;

4) невірне пояснення запропонованих для розгляду ситуацій; помилки у вирішенні практичних завдань;

5) епізодична участь у дискусіях та обговореннях відповідей інших; при необхідності їх формальні доповнення;

6) відсутність або рідкий прояв самостійності при вирішенні поставлених завдань, відповідях на задані питання.

Система контролю та оцінки групових досягнень відрізняються від традиційних способів оцінок індивідуальних навчальних результатів. При кооперованому навчанні у студентів з'являється міцний мотиваційний фактор – відчуття особистої відповідальності за успіх команди. Водночас, основна ідея групової оцінки – не лише в тому, що кожен член групи несе відповідальність за результати групи в цілому, а передусім у тому, що кожен член повинен відчувати свій внесок і бачити свій прогрес у навчанні. У процесі оцінки групових навчальних результатів ми дотримувалися балансу індивідуальних та командних інтересів і досягнень, що відображалось у відсотковому співвідношенні групової та індивідуальної оцінки. За дослідженнями американських вчених, оптимальним для групової оцінки є інтервал у межах 50% від загальної оцінки. Принциповим вважається, щоб групова оцінка не занижувала більш сильнішу індивідуальну і не підвищувала занадто слабку індивідуальну. Виходячи з цього, слід перед початком вивчення кожної нової теми чітко розподіляти завдання та інші види навчально-пізнавальної активності студентів по позиціях групової та індивідуальної оцінок. Шкала вимірювання виглядає так: групова оцінка – 5%; індивідуальна – 10%; комбінована (групова + індивідуальна) – 15%; залік, іспит або контрольна робота – 20%.

У процесі кооперованого навчання виникають труднощі комунікативного характеру, наприклад, коли сильні за рівнем навченості члени групи постійно домінують в обговореннях, ігноруючи думки слабких або відмовляються їм допомагати. У кожному конкретному випадку ми роз'яснювали студентам принципи кооперованого навчання, проводили неформальні зустрічі з тими групами, в яких виникають труднощі, звертали увагу студентів на позитивні якості групи та її окремих членів, тобто сприяти формуванню їх психологічної сумісності. Необхідно підкреслювати значущість формування та володіння комунікативними вміннями та навичкам роботи в команді, що цінується роботодавцями більше, ніж володіння вузькоспеціальними професійними вміннями.

Американські вчені за складністю розподіляють комунікативні навички на чотири рівні [4]. Навички першого рівня (називати один одного на ім'я, не підвищувати голос, говорити по-черзі, не заважати, уважно слухати партнерів тощо) потрібні для згуртування групи та встановлення норм поведінки. Навички другого рівня (спрямовувати роботу групи, виражати підтримку, заохочувати до роботи, висловлювати прохання про допомогу, описувати власні почуття, перефразовувати й уточнювати ідеї інших членів команди тощо) необхідні для організації та забезпечення ефективної групової роботи. Навички третього рівня (підсумовувати прочитане чи обговорене, виокремлювати головні ідеї, доповнювати та виправляти інформацію, пов'язувати новий матеріал з попередньо вивченим, використовувати підказки для запам'ятовування, планувати групове навчання тощо) забезпечують ментальну співпрацю для глибшого розуміння та оволодіння матеріалом. Навички четвертого рівня (критикувати ідеї, а не партнерів, інтегрувати думки для вироблення спільної

позиції, аргументувати свої ідеї та робити висновки, переконувати, ставити додаткові запитання, які забезпечують краще розуміння та заохочують до аналізу, знаходити альтернативи та робити вибір тощо) є навичками найвищого рівня, що сприяють глибокому розумінню та переосмисленню навчального матеріалу, стимулюють когнітивний конфлікт, творчий пошук раціональних рішень. Так, формування мотивації навчальної діяльності студентів здійснювалося при вивченні загальних питань музичного виховання дошкільників, що ґрунтується на усвідомленні ними можливостей музичного виховання у розвитку дитини дошкільного віку і ролі вихователя та музичного керівника у залучення дітей до музики. Таке усвідомлення з'являється в результаті виявлення взаємозв'язку між змістом музичного мистецтва (відчуття, емоції, настрої) та емоційною природою дитини дошкільного віку. Вивчення видів музичної діяльності дітей та форм організації цієї діяльності відбувається в контексті проблеми взаємодії вихователя та музичного керівника

Висновок... Отже, методика контролю та оцінювання малих груп у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх фахівців будувалася на поєднанні навчальних зусиль студентів з метою підвищення ефективності навчання й отримання кожним з них найкращого результату; активізації соціальних процесів під час навчально-виховного процесу, серед яких найважливіше – розвиток групи в організовану команду з власним характером, що наближувало її до умов практичної діяльності.

Список використаних джерел і літератури:

1. Пометун О. І. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
2. Савченко Р. А. Методичні рекомендації з педагогічного керівництва процесом формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів / Р. А. Савченко. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – С. 32–40.
3. Kagan S. Kagan structures and learning together – what is the difference? [Електронний ресурс] / Spencer Kagan // Kagan online magazine. – 2001. – Режим доступу до статті: http://www.kaganonline.com/free_articles/dr_spencer_kagan/ASK13.php.
4. Johnson D. W. Social Interdependence Theory and Cooperative Learning : The Teacher's Role / D. W. Johnson and R. T. Johnson ; [Gillies Robyn M., Ashman Adrian F., Terwel Jan] // The Teacher's Role in Implementing Cooperative Learning in the Classroom. – NY : Springer Science+Business Media, LLC, 2008. – Chapter 1. – P. 9-37.
5. Robert E. Slavin. Research on Cooperative Learning: an international perspective // Scandinavian Journal of Educational Research. – Vol. 33. №4. – 1989. – P. 9–5.

Spysok vikoristanih dzherel ta literaturi

1. Pometun O. I. Suchasniy urok: Interaktivni tehnologiyi navchannya / O. I. Pometun, L. V. Pirozhenko. Методика контролю и оценивания кооперирующей учебы будущих воспитателей и музыкальных руководителей ДНЗ в формировании их музыкально-педагогической компетентности К. : А.С.К., 2004. – 192с.
2. Savchenko R. A. Metodichni rekomendatsiyi z pedagogichnogo kerivnitstva protsesom formuvannya muzichno-pedagogichnoyi kompetentnosti maybutnih vihovateliv ta muzichnih kerivnikov doshkilnih navchalnih zakladiv / R. A. Savchenko. – K. : NPU imeni M. P. Dragomanova, 2013. – S. 32-40.
3. Kagan S. Kagan structures and learning together – what is the difference? [Електронний ресурс] / Spencer Kagan // Kagan online magazine. – 2001. – Режим доступу до статті: http://www.kaganonline.com/free_articles/dr_spencer_kagan/ASK13.php.
4. Johnson D. W. Social Interdependence Theory and Cooperative Learning : The Teacher's Role / D. W. Johnson and R. T. Johnson ; [Gillies Robyn M., Ashman Adrian F., Terwel Jan] // The Teacher's Role in Implementing Cooperative Learning in the Classroom. – NY : Springer Science+Business Media, LLC, 2008. – Chapter 1. – P. 9-37.
5. Robert E. Slavin. Research on Cooperative Learning: an international perspective // Scandinavian Journal of Educational Research. – Vol. 33. №4. – 1989. – P. 9–5.

Аннотация

Регина Савченко

Методика контроля и оценивания кооперирующего обучения будущих воспитателей и музыкальных руководителей ДОУ в формировании их музыкально-педагогической компетентности

В статье отражена методика контроля и оценивания кооперирующего обучения в формировании музыкально-педагогической компетентности будущих воспитателей и музыкальных руководителей дошкольных образовательных заведений. Установлены уровни оценивания знаний, умений, навыков будущих воспитателей и музыкальных руководителей в кооперирующем обучении – высокий, средний, низкий, по параметрам, включающим также оценку профессионально значимых качеств личности будущих специалистов. Выяснено, что в процессе оценки групповых учебных результатов необходимо придерживаться баланса индивидуальных и командных интересов и достижений, что должно отображаться в процентном соотношении групповой и индивидуальной оценки. Сосредоточено внимание на трудностях коммуникативного характера, которые возникают в процессе кооперирующего обучения, и приемов их преодоления путем овладения навыками четырех уровней.

Ключевые слова: контроль и оценивание, кооперирующее обучение, групповая и индивидуальная оценка, музыкально-педагогическая компетентность, воспитатель и музыкальный руководитель.

Summary

Rehina Savchenko

Methodology of Control and Evaluation of cooperative Studies of Future Kindergarten Teachers and Music Tutors in Forming Their Musical-Pedagogical Competence

Methodology of control and evaluation of cooperative studies in forming musical-pedagogical competence of the future kindergarten teachers and music tutors of preschool educational establishments is reflected in the article. The levels of evaluation of knowledge, abilities, skills of the future kindergarten teachers and musical tutors in cooperative studies are determined – high, middle, low, according to the parameters that included also the evaluation of professionally meaningful qualities of the future specialists. It is found out, that in the process of evaluation of group educational results the balance of individual and command interests and achievements should be followed, that must be reflected in percent correlation of group and individual evaluation. The attention is concentrated on difficulties of communicative character that arise in the process of cooperative studies and ways of their overcoming due to the mastering four levels skills.

Key words: control and evaluation, cooperative studies, group and individual evaluation, musical pedagogical competence, kindergarten teacher and musical tutor.

Дата надходження статті: «18» червня 2014 р.

УДК 378.147

ЛІЛІЯ САПРИКІНА,

викладач

(м.Кривий Ріг)

Експериментальне дослідження формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу

У статті акцентовано увагу на потребі підвищення рівня знань студентів із урахуванням специфіки професійної діяльності майбутніх дизайнерів одягу. Зосереджено увагу на аналізі результатів процесу формування компонентів професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу. Розкрито методiku проведення педагогічного експерименту. Подано розгорнуту характеристику етапів експериментальної роботи щодо формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу. Представлено комплекс діагностувальних методик дослідження стану сформованості професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу у процесі вивчення фахових дисциплін. З'ясовано значущість структурних компонентів професійної компетентності через дослідження їх сформованості у майбутніх дизайнерів одягу. Встановлено рівень базових та практичних знань, вмінь і навичок майбутніх дизайнерів одягу. Оцінено рівень сформованості індивідуально-психологічних, професійно-особистісних якостей студентів. Визначено рівень самооцінювання та рефлексії майбутніх дизайнерів одягу. На основі кількісного та якісного аналізу здійснено вимірювання та аналіз показників початкового рівня сформованості професійної компетентності. Надано результати запровадження методики формування професійної компетентності. Продемонстровано та проаналізовано динаміку рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу після проведення експерименту. Засвідчено ефективність поетапного впровадження методики формування професійної компетентності.

Ключові слова: професійна компетентність, майбутній дизайнер одягу, педагогічний експеримент, діагностувальні методики, етапи педагогічного експерименту.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Майбутньому дизайнеру одягу для успішного впровадження у практику інновацій і реалізації їх у сучасних умовах необхідно володіти певним рівнем професійної компетентності. Оскільки професійна діяльність вимагає від фахівця уміння вирішувати професійні завдання, які мають свої особливості, то виникає потреба підвищення рівня знань студентів з урахуванням специфіки професійної діяльності майбутніх дизайнерів одягу.

Аналіз досліджень і публікацій... Аналіз проблем формування компонентів професійної компетентності майбутніх дизайнерів виявив, що загальні питання дизайн-освіти є предметом різнобічного дослідження науковців: З.Бакум (теоретико-методичні засади навчання); В.Даниленко (механізм формування національної моделі дизайну), О.Фурса (дизайн-освіта у мистецьких коледжах), В. Прусак (проблема підготовки дизайнерів у вищих навчальних закладах) [1; 3; 4; 5].

Формулювання цілей статті... Метою статті є аналіз результатів процесу формування компонентів професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу під час вивчення фахових дисциплін.

Виклад основного матеріалу... Задля діагностики сформованості компонентів професійної компетентності (ПК) майбутніх дизайнерів одягу (констатувальний етап дослідження) було